

**МАТЕРІАЛИ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
“ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ XVIII–XIX СТОЛІТЬ”
(II курс, III семестр, денний відділ)**

доц. Сенчук І.А.

I. ТЕМИ і ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. XVIII століття – новий історичний і культурний етап розвитку людства.

1. Просвітництво як ідейно-політичний, економічний та культурний рух XVIII ст.
2. Філософські системи Просвітництва.
3. Особливості літературного процесу XVIII ст. Хронологічні межі літератури Просвітництва.
4. Провідні літературні напрями в межах просвітницького руху.
5. Жанрова система літератури XVIII ст.

Лекція 2. Англійська література доби Просвітництва. Класицизм.

1. Загальна характеристика історико-літературного процесу XVIII ст. в Англії.
2. Національна своєрідність та періодизація англійської літератури.
3. Класицизм в англійській літературі раннього Просвітництва: творчість О. Поупа.
4. Значення і місце журналістики в Англії початку XVIII ст.

Лекція 3. Англійський просвітницький роман.

1. Англійський просвітницький роман: етапи розвитку, жанрові різновиди. Джерела англійського роману.
2. Творчість Д. Дефо. „Робінзон Крузо” як перший просвітницький роман в англійській літературі.
3. Творчість Дж. Свіфта. Особливості художнього методу письменника. Жанрова своєрідність „Мандрів Гулівера”.
4. Англійський роман 40-50 рр. XVIII ст.: сімейно-побутові романи в листах С. Річардсона, творчість Т. Смоллета.
5. Г. Філдінг як драматург, романіст і теоретик літератури. Новаторство роману „Історія Тома Джонса, знайди”.

Лекція 4. Сентименталізм і передромантизм у системі літератури Просвітництва.

1. Англійський сентименталізм. Поезія сентименталізму. Сентиментальний роман.
2. Передромантизм в англійській літературі доби Просвітництва. Поетика „готичного роману”.
3. Творчість В. Блейка. Лірика Р. Бернса.
4. Якобінський роман як синтез англійського просвітницького роману.

Лекція 5. Літературний процес у Франції XVIII ст. Раннє французьке Просвітництво.

1. Загальні тенденції французької літератури доби Просвітництва: національна своєрідність, періодизація.
2. Діяльність французьких просвітників-енциклопедистів.
3. Творчість Ш. Монтеск’є – мислителя, письменника, історика: роман „Перські листи”.
4. Творчість Вольтера: проблема творчого методу.

Лекція 6. Загальні тенденції розвитку французької літератури в др.пол. XVIII ст.

1. Етапи розвитку французької драматургії XVIII ст.: творчість Бомарше.
2. Творчість Д. Дідро як драматурга, романіста і теоретика театру.
3. Сентименталізм у французькій літературі: творчість Ж.-Ж. Руссо.

Лекція 7. Німецька література доби Просвітництва: загальні тенденції розвитку.

1. Загальна характеристика історико-літературного процесу в Німеччині XVIII ст.: національна своєрідність, періодизація.
2. Творчий шлях Г.Е. Лессінга як драматурга і теоретика літератури.
3. Німецька література руху „Бурі і натиску”: етапи розвитку, штюрмери і сентименталізм.
4. Творча еволюція Й.В. Гете.
5. Творчість Ф. Шиллера: особливості художнього методу. Історична драматургія Ф. Шиллера.

8. Модуль: Літературний процес XVIII ст.

Лекція 9. Літературний процес XIX ст.

1. XIX століття – новий історичний і культурний етап розвитку людства. Особливості літературного процесу XIX ст.: проблема періодизації.
2. *Романтизм*. Естетика романтизму. Маніфести літератури романтизму. Жанрова система.
3. Загальні закономірності розвитку *класичного реалізму* в літературі XIX ст.: естетичні принципи. Маніфести літератури класичного реалізму. Жанрова система.

Лекція 10. Романтизм у німецькій літературі XIX століття.

1. Німецька література романтизму: періодизація, національна своєрідність, естетичні погляди німецьких романтиків, жанрова система.
2. Ієнський романтизм.
3. Гейдельберзька школа романтиків.
4. Е.Т.А. Гофман – ключова постать німецької літератури романтизму.

Лекція 11. Англійська література романтизму.

1. Загальна характеристика англійського романтизму: періодизація, національна своєрідність, жанрова система.
2. Передмова до „Ліричних балад” як маніфест англійської літератури романтизму: основні засади.
3. Особливості історичного роману В. Скотта.
4. Творчий шлях Дж.Г. Байрона: періодизація творчості, особливості творчого методу.

Лекція 12. Романтизм у французькій літературі XIX століття.

1. Особливості французької літератури романтизму: періодизація, національна своєрідність, жанрова система.
2. Ранній французький романтизм.
3. В. Гюго – центральна постать французької літератури романтизму.
4. Пізній французький романтизм: А. де Мюссе, Жорж Санд.

Лекція 13. Американська література романтизму.

1. Загальна характеристика американського романтизму: періодизація, національна своєрідність, естетичні погляди американських романтиків, жанрова система.
2. В. Ірвінг як засновник жанру новели в американській літературі.
3. Творчість Ф. Купера і становлення жанру роману. Творчий шлях Е.А. По.
4. Зрілий американський романтизм: творчість Г. Мелвіла і Н. Готорна.

Лекція 14. Класичний реалізм у літературі Франції XIX ст.

1. Класичний реалізм у французькій літературі XIX ст. Естетичні погляди французьких письменників-реалістів. Періодизація і жанрова система французького реалізму.
2. Творчість Стендаля.
3. Творчий шлях О. де Бальзака.
4. Новелістика П. Меріме.

Лекція 15. Класичний реалізм в англійській літературі XIX ст.

1. Періодизація і жанрова система англійського реалізму. Творчість Дж. Остін.
2. Література 30-40-х років: індустріальний роман.
3. Проблематика творчості Ч. Діккенса.
4. Творчий шлях В. Теккерея: еволюція творчого методу.
5. Творчість сестер Бронте.

16. Модуль: Літературний процес XIX століття: романтизм, класичний реалізм.

• **Рекомендована критична література:**

1. Галич О. Теорія літератури / Галич О., Назарець В., Васильєв. – К., 2001.
2. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX ст. : навчальний посібник / Давиденко Г. Й., Чайка О. М. – К., 2007.
3. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII ст. : навчальний посібник / Давиденко Г. Й., Величко М. О. – К., 2007.
4. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник : [у 2 т.] / [за ред. Н. Михальської та Б. Щавурського]. – Тернопіль, 2005.
5. История всемирной литературы в 9-ти томах. – М., 1988. – Том 5-6.
6. История зарубежной литературы XVIII века / Под. ред. Неустроева В., Самарина Р. – М., 1974.
7. История зарубежной литературы XIX века : учеб. для вузов / А.С. Дмитриев, Н.А. Соловьева, Е.А. Петрова и др. ; [под ред. Н.А. Соловьевой]. – 2-е изд., испр. и доп. – М., 2000.
8. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці, 2001.
9. Литературные манифесты западно-европейских романтиков. – М., 1980.
10. Літературознавчий словник-довідник. – К., 2006.
11. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму : підручник / Наливайко Д.С., Шахова К.О. – К., 1997.
12. Андреев Л. Г. История французской литературы / Андреев Л. Г., Козлова И. П., Косиков Г. К. – М., 1987.
13. Аникин Т. В. История английской литературы / Аникин Т. В., Михальская Н. П. – М., 1985.
14. Дьяконова Н.Я. Английский романтизм. Проблемы эстетики. – М., 1978.
15. Затонский Д. Европейский реализм XIX века: Линии и лики / Затонский Д. – К., 1984.
16. Соколянський М. Западноевропейський роман епохи Просвіщення / Соколянський М. – К., 1982.
17. Соловьєва Н. А. У истоков английского романтизма / Соловьєва Н. А. – М., 1987.
18. Павличко С. Зарубіжна література. Дослідження та критичні статті / Павличко С. – К., 2001.
19. Естетика американського романтизму. – М., 1977.
20. Естетика раннього французького романтизму. – М., 1983.
21. Бандровська О. Т. „Грозовий перевал” Емілі Бронте в культурному просторі вікторіанської Англії // Бронте Е. Грозовий перевал. – Харків, 2006. – С. 3-18.
22. Дайчес Д. Сэр В. Скотт и его мир / Дайчес Д. – Л., 1984.
23. Дубашинский И. Джордж Гордон Байрон / Дубашинский И. – М., 1985.
24. Соколянський М. Творчество Генри Филдинга / Соколянський М. – К., 1975.
25. Ковалев Ю. В. Эдгар Алан По / Ковалев Ю. В. – Л., 1984.
26. Кучбовская Е.П. Творчество О. Бальзака. – М., 1971.
27. Либинзон З. Фридрих Шиллер / Либинзон З. – М., 1990.
28. Шалагінов Б.Б. Шлях Гете / Шалагінов Б.Б. – Харків, 2003.
29. Шамрай П. І. Творчість Е. Т. А. Гофмана / Шамрай П. І. – К., 1978.

• **Рекомендована художня література:**

XVIII ст.

1. Дефо Д. Робінзон Крузо.
2. Свіфт Дж. Мандри Гулівера.
3. Філдінг Г. Історія Тома Джонса, знайди.
4. Стерн Л. Життя та думки Трістрама Шенді, джентльмена.
5. Волпол Г. Замок Отранто.
6. Блейк В. Поезії.
7. Прево А. Манон Леско.
8. Монтеск'є Ш. Перські листи.
9. Вольтер. Кандід. Простодушний. Орлеанська діва.
10. Дідро Д. Черниця. Небіж Рамо.
11. Руссо Ж.-Ж. Нова Елоїза. Еміль.
12. Бомарше П. Одруження Фігаро. Севільський цирульник.
13. Лессінг Г. Емілія Галотті. Мінна фон Барнгельм. Натан Мудрий.
14. Гете Й. Страждання молодого Вертера. Фауст (перша частина).
15. Шиллер Ф. Марія Стюарт. Вільгельм Телль. Підступність і кохання.

XIX ст.

1. Новалис. Генріх фон Офтердінген.
2. Гофман Е. Життєва філософія kota Мурра. Золотий горнець. Малюк Цахес.
3. Шаміссо А. Дивні пригоди Петера Шлеміля.
4. Колрідж С. Сказання про старого мореходця.
5. Байрон Дж. Паломництво Чайльд Гарольда. Дон Жуан.
6. Шеллі П.-Б. Звільнений Прометей. Ченчі.
7. Скотт В. Веверлі. Роб Рой. Пуритани. Айвенго.
8. Остін Дж. Гордість і упередження.
9. Діккенс Ч. Пригоди Олівера Твіста. Домбі і син.
10. Теккерей В. Ярмарок суєти.
11. Бронте Ш. Джейн Ейр.
12. Бронте Е. Грозвий перевал.
13. Гюго В. Собор Паризької Богоматері. 93-й рік.
14. Жорж Санд. Орас. Консуелло.
15. Мюссе А. Сповідь сина віку.
16. Стендаль. Рассін і Шекспір. Червоне і чорне. Пармський монастир.
17. Бальзак О. Гобсек. Шагренева шкіра. Батько Горіо.
18. Меріме П. Новели.
19. Ірвінг В. Новели.
20. Купер Ф. Останній з могікан. Піонери.
21. По Е. Новели. Поезія.
22. Мелвілл Г. Мобі Дік.
23. Готорн Н. Багряна літера.

ВИМОГИ ДО СТУДЕНТА НА ЗАЛІКУ:

1. Студент повинен прочитати не менше 10 художніх творів із запропонованого списку.
2. Студент повинен показати конспект літературно-критичних статей і літературних маніфестів.
3. Студент повинен знати загальні тенденції та національні особливості розвитку західноєвропейських та американських літератур XVIII-XIX століть.
4. Студент повинен уміти характеризувати передумови виникнення провідних художніх напрямів і течій в світовій літературі XVIII-XIX століть; вирізняти специфічні особливості в еволюції творчості письменника; аналізувати композиційну будову, поетичні особливості, систему персонажів літературного твору.

Підготовка до заліку передбачає поглиблене вивчення навчального матеріалу, викладеного при проведенні аудиторних навчальних занять (конспект лекцій) та засвоєного студентами в процесі самостійної роботи на основі опрацювання рекомендованої навчально-методичної літератури та конспектування літературно-критичних статей і літературних маніфестів.

II. ТЕМИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів передбачає:

- читання художніх творів (не менше 10 позицій) із запропонованого списку художньої літератури відповідно до періоду, який вивчається, та написання конспекту аналізу прочитаних творів;
 - поглиблене вивчення матеріалу при підготовці до письмових модульних робіт;
 - опрацювання та конспектування літературно-критичних статей і літературних маніфестів XVIII–XIX століть:
1. Свенціцька М. Про дружбу двох німецьких геніїв.
 2. Павличко С. Байрон. Нарис життя і творчості.
 3. Передмова В. Гюго до драми „Кромвель”.
 4. Трактат Стендаля „Рассін і Шекспір”.
 5. Передмова О. де Бальзака до „Людської комедії”.

Список літератури для виконання самостійної роботи:

1. Свенціцька М. Про дружбу двох німецьких геніїв // Всесвіт. – 1997. – № 3-4. – С. 120-124.
2. Павличко С. Байрон. Нарис життя і творчості // Павличко С. Зарубіжна література: Дослідження та критичні статті. – К., 2001. – С. 153-270.
3. Литературные манифесты западно-европейских романтиков. – М., 1980.

Навчальний матеріал, передбачений для засвоєння студентами в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий модульний контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять; також здійснюватиметься перевірка конспектів літературно-критичних статей і літературних маніфестів та усне опитування прочитаних художніх творів.

III. МОДУЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ

Підготовка до письмових модульних робіт передбачає поглиблене вивчення теоретичного матеріалу відповідно до окресленого періоду на основі опрацювання рекомендованої навчально-методичної літератури та використання конспектів лекцій, літературно-критичних статей і літературних маніфестів.

„Літературний процес XVIIIст.”: орієнтовні модульні питання

1. Назвіть головні літературні напрями XVIII ст.: дайте коротку характеристику.
2. Періодизація англійської літератури Просвітництва: головні літературні напрями.
3. Назвіть найкращі журнали в Англії на початку XVIII ст.
4. Головні літературні джерела англійського просвітницького роману.
5. Назвіть кращі зразки англійського просвітницького роману.
6. Проблема визначення жанру у зв'язку з „Мандрами Гулівера” Дж. Свіфта.
7. Драматургічна діяльність Г. Філдінга.
8. Основні положення естетики роману Г. Філдінга.
9. Особливості роману Л. Стерна „Життя та думки Трістрама Шенді, джентльмена”: новаторство.
10. Періодизація англійської літератури сентименталізму: особливості, представники.
11. Англійська поезія передромантизму.
12. Поетика англійського готичного роману. Назвіть найкращі зразки.
13. Поетика яacobінського роману. Назвіть найкращі зразки.
14. Періодизація французької літератури Просвітництва: головні літературні напрями.
15. „Енциклопедія наук, мистецтв і ремесел” та її роль у поширенні просвітницьких ідей у Франції.
16. Назвіть представників раннього французького Просвітництва.
17. Жанр філософської повісті в творчості Вольтера: особливості, найкращі зразки.
18. Філософський роман у творчості Д. Дідро: особливості, зразки.
19. Періодизація німецької літератури Просвітництва: головні літературні напрями.
20. Трагедія „Фауст” Й.В. Гете: філософська проблематика, композиція, образна система.
21. Назвіть кращі зразки епістолярного роману в літературі XVIII ст.
22. Назвіть зразки „роману виховання” в літературі XVIII ст.

„Літературний процес ХІХст.”: орієнтовні модульні питання

1. Загальна характеристика літературного процесу ХІХ ст.: головні літературні напрями.
2. Основні принципи естетики романтизму.
3. Поняття романтичного двосвіття в естетиці літератури романтизму.
4. Художні маніфести літератури романтизму.
5. Передмова В. Гюго до драми „Кромвель” як маніфест літератури романтизму.
6. Романтичний герой і реалістичний герой – хто вони?
7. Жанрова система романтизму.
8. Особливості німецького романтизму: національна своєрідність, періодизація.
9. Назвіть представників ієнського романтизму.
10. Назвіть німецьких письменників, які належали до Гейдельберзької школи романтиків.
11. Назвіть німецьких письменників-романтиків, які зверталися до жанру новели-казки.
12. „Життєва філософія kota Мурра” Е.Т.А.Гофмана: жанрові особливості, система персонажів.
13. Ліро-епічна поема в творчості Дж.Г. Байрона.
14. Назвіть англійських письменників-романтиків, які зверталися до жанру ліричної драми.
15. Жанр історичного роману в літературі романтизму: особливості, представники.
16. Назвіть представників раннього французького романтизму.
17. Назвіть героїв історичних романів В. Гюго.
18. Пізній французький романтизм: ключові теми і мотиви.
19. Назвіть жанри, в яких виступили французькі письменники-романтики.
20. Особливості американської літератури романтизму: періодизація, представники.
21. Особливості новелістики В. Ірвінга.
22. Роль Ф. Купера у становленні американського роману.
23. Художні особливості новелістики Е. По.
24. Назвіть американських письменників, які входили до кола трансценденталістів.
25. Трактат Стендаля „Рассін і Шекспір” як один із маніфестів класичного реалізму.
26. Передмова О. де Бальзака до „Людської комедії” як маніфест класичного реалізму.
27. Жанрова система класичного реалізму.
28. Назвіть зразки класичного „роману виховання” в літературі ХІХ ст.
29. „Людська комедія” О. де Бальзака: задум, план, новаторство.
30. Назвіть героїв романів Стендаля.
31. Художні особливості новелістики П. Меріме.
32. Назвіть героїв „Людської комедії” О. де Бальзака.
33. Поетика англійського індустріального роману: представники, кращі зразки.
34. Назвіть героїв творів Ч. Діккенса.
35. Поетика англійського „роману виховання”: представники, кращі зразки.

IV. РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Поточне тестування та самостійна робота				Сума
Модуль№1+Модуль№2	Конспект статей і маніфестів	Опитування прочитаних художніх творів	Конспект лекцій	
50	20	20	10	100

V. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Просвітництво як ідейно-політичний, економічний та культурний рух XVIII ст.
 2. Система літературних напрямів доби Просвітництва: їхні особливості, жанрова система, представники.
 3. Особливості англійської літератури XVIII ст.: національна своєрідність, періодизація.
 4. Творчість Д. Дефо. „Робінзон Крузо” як перший просвітницький роман.
 5. Творчість Дж. Свіфта. Жанрова своєрідність „Мандрів Гулівера”.
 6. Г. Філдінг як драматург, романіст і теоретик роману. Художні особливості та новаторство роману „Історія Тома Джонса, знайди”.
 7. Творчість Л. Стерна. „Життя та думки Трістрама Шенді, джентльмена” як пародія на англійський просвітницький роман.
 8. Англійська поезія сентименталізму.
 9. Передромантизм в системі літератури доби Просвітництва.
 10. Особливості французької літератури XVIII ст.: національна своєрідність, періодизація.
 11. Діяльність французьких просвітників-енциклопедистів. Роль Енциклопедії у становленні французької просвітницької літератури.
 12. Творчість Вольтера. Особливості його філософських повістей.
 13. Творчість Д. Дідро як драматурга, романіста і теоретика театру.
 14. Етапи розвитку французької драматургії XVIII ст. Творчість Бомарше.
 15. Сентименталізм у французькій літературі. Творчість Ж.-Ж. Руссо.
 16. Особливості німецької літератури XVIII ст.: національна своєрідність, періодизація.
 17. Значення Лессінга як драматурга і теоретика літератури.
 18. Творчість Й.В.Гете. „Фауст”: проблематика, система персонажів, новаторство.
 19. Творчість Ф. Шиллера.
 20. Романтизм: основні риси, поняття романтичного двосвіття, романтичний герой, жанрова система. Художні маніфести літератури романтизму.
 21. Особливості німецького романтизму: національна своєрідність, періодизація.
 22. Ієнський романтизм: діяльність братів Шлегелів.
 23. Гейдельберзька школа: особливості, представники.
 24. Творчість Е.Т.А. Гофмана. „Життєва філософія kota Мурра”: жанрові особливості, система персонажів.
 25. Особливості англійського романтизму: національна своєрідність, періодизація.
 26. Творчість Дж.Г. Байрона. Ліро-епічна поема в творчості письменника.
 27. В. Скотт як поет, романіст і теоретик історичного роману.
 28. Особливості французького романтизму: національна своєрідність, періодизація.
 29. Творчість В. Гюго як поета, драматурга і романіста.
 30. Зрілий французький романтизм: творчість Ж. Санд і А. де Мюссе.
 31. Література американського романтизму: національна своєрідність, періодизація.
 32. Розвиток жанру новели в американській літературі романтизму.
 33. Роль Ф. Купера у становленні американського роману.
 34. Творчий шлях Е. По – поета і новеліста.
 35. Класичний (критичний) реалізм: основні риси, реалістичний герой, жанрова система. Маніфести класичного реалізму.
 36. Творчість Стендаля.
 37. „Людська комедія” О. де Бальзака: задум, план.
 38. Художні особливості новелістики П. Меріме.
 39. Національна своєрідність англійського класичного реалізму.
 40. Творчість Ч. Діккенса: соціальний роман, роман виховання.
 41. Творчість В. Теккерея. „Ярмарок суєти” як „роман без героя”.
 42. Творчість сестер Бронте.
-